

Ledare

Kalla mig gärna samhällsupplösare, Jimmie!

»Det är minst sagt alarmerande och en tydlig indikation på den utveckling vi ser inte bara här«

ett antal veckor har nu gått sedan kyrkovalet och det kan vara på sin plats att fundera lite över vad som egentligen hände. Här följer några reflektioner kring valupptakten och valresultatet, utan anspråk på att vara någon fullständig analys av alla siffror. Den uppgiften överlämnas med varm hand åt den samhällsvetenskapliga forskningen.

Inför valet fanns det runt om i den icke-kyrkliga pressen och i sociala media framförallt två budskap att ta del av. För det första beskrevs kyrkovalet i en rad tidningar med den numera ganska slitna frasen ”det bortglömda valet” och för det andra – och detta kanske främst i sociala medier – skrevs en hel del om hur Sverigedemokraterna skulle storsatsa på kyrkovalet detta år och att denna satsning därför måste bemötas genom att få soffliggande kyrkotillhöriga att utnyttja sin demokratiska rättighet att rösta på någon annan nomineringsgrupp.

Varför ett val som får så pass stor uppmärksamhet i rikstäckande media att flera av stortidningarna under valnatten t.o.m. bevakade utvecklingen live på sina hemsidor, ska kallas ”det bortglömda valet” förstår åtminstone inte jag. En undersökning av hur stor del av befolkningen som kände till valet hade varit intressant att ta del av, men så mycket kan ändå sägas att för den allmänhet som i åtminstone någon utsträckning tar del av det dagliga nyhetsflödet kunde det knappast ha varit okänt att Svenska kyrkan anordnade val. När dessutom över fem miljoner av landets invånare fått ett röstkort i brevlådan, så kan man tycka att påståendet att valet skulle vara bortglömt inte riktigt håller. Förklaringen till det även denna gång mycket låga valdeltagandet kan alltså knappast hittas vare sig i brist på information från kyrkans egen valorganisation eller ointresse från mediahåll. Jag hoppas därför att vi i framtiden slipper denna trop och istället kan fokusera på att finna de egentliga orsakerna till att så många tillhöriga väljer att strunta i valet.

Och så var det då Sverigedemokraterna. Redan under Almedalsveckan lät partiet meddela att man såg kyrkovalet som en början på vad som kommit att kallas ”supervalåret 2014” och att de uppmanade alla sina sympatisörer att gå till urnorna också i Svenska kyrkan. Detta accentuerades sedan senare under sommaren i Jimmie Åkessons sommartal där han bl.a. förkunnade att ”fädernas kyrka” skulle ryckas ur ”samhällsupplösarnas händer”.

Hur blev det då? Ja, bortglömt val eller ej, så förändrades valdeltagandet högst obetydligt, informationskampanjer och upprop till trots. Valresultatet, tillsammans med anekdotiska

vallokalsundersökningar antyder dock en något annorlunda sammansättning av röstande än tidigare år.

Den största förändringen ser vi mycket riktigt hos Sverigedemokraterna som mer än fördubblade sitt resultat jämfört med det förra kyrkovalet. Det kan alltså vid första anblicken framstå som att partiet lyckats i sina strävanden att mobilisera sina anhängare bättre än tidigare år. Om man däremot jämför SD:s kyrkovalsresultat med SIFO:s väljarbarometer för september (publicerad dagen efter kyrkovalet) så får de relativt sett endast knappa två tredjedelar av de röster de skulle fått i ett riksdagsval, att jämföras med t.ex. Socialdemokraterna som ligger på nästan 90 %. SD-anhängare tycks alltså snarare mindre benägna att rösta i kyrkovalet. Att denna tendens dessutom varit ihållande de senaste tre kyrkovalen påpekades redan någon vecka före valet av den Timbro-anknutne stadsvetaren Andreas Johansson Heinö (SVT Debatt 2013-09-10).

Trots lägre röstbenägenhet hos SD-väljare fördubblar partiet alltså ändå sitt inflytande i faktiska tal. Det är minst sagt alarmerande och en tydlig indikation på den utveckling vi ser inte bara här, utan över hela Europa. Högerextrema partier vinner terräng på i stort sett alla fronter och Sverige är inte längre ett undantag. Också grupperingar till höger om SD, som t.ex. nynazistiska Svenskarnas parti (tidigare National-socialistisk front) vädrar morgonluft. I Grekland och Ungern ingår liknande partier redan i ländernas parlament.

Och i Svenska kyrkan har alltså ett främlingsfientligt, anti-feministisk och homofobiskt parti mer än fördubblat sitt inflytande. Hade de dessutom lyckats bättre med mobiliseringen av anhängare, skulle resultatet varit än värre.

Den hittills kanske bästa reaktionen på valresultatet kommer från Karlstadsbiskopen Esbjörn Hagberg som på sin blogg skriver (2013-09-16) att han vill kunna förutsätta att de som ska företräda Svenska kyrkan också står för dess värderingar ”om Kristus i centrum, alla människors lika värde, öppenhet och att kyrkan ska stå på de svagas sida.” Den som inte gör det bör, fortsätter Hagberg, ”ompröva sitt engagemang som förtroendevald.” Jag kan inte annat än instämma.

Kalla mig gärna samhällsupplösare, Jimmie! Få saker kunde göra mig stoltare.

PETER FORSBERG

